

میثم اکبری

خیرنگار گروه اقتصادی

صندوق توسعه ملی ایران در سال ۱۳۹۰ و پس از تجربه ناموفق حساب ذخیره ارزی با نگاه ارزش‌مدارانه به منابع حاصل از نفت و گاز تشکیل شد تا علاوه بر تامین مالی طرح‌های پیشران و توسعه‌ای، با بازپرداخت تسهیلات مشارکت شده، ارزش منابع آن بیشتر شود و دیگر طرح‌های توسعه‌ای تامین مالی شوند. در واقع سابقه تشکیل صندوق با هدف حفظ ذخایر ملی و ارزش افزایی برای نسل‌های آینده، از سال ۲۰۰۵ میلادی شروع شد و در سال‌های اخیر مورد استقبال قرار گرفت، به طوری که هر ساله سهم این صندوق‌ها هم از نظر تعداد و هم از نظر دارایی و ارزش در اختیار، رشد بالایی دارد. به عبارت دیگر این صندوق‌ها می‌توانند در چند نوع کارکرد حفاظتی (به‌عنوان سپهر اقتصاد از نوسانات قیمت کامودیتی و شوک‌های داخلی)، ذخیره ارزی (ذخیره ثروت‌های ملی برای نسل آینده)، توسعه‌ای (تامین مالی پروژه‌های اقتصادی و اجتماعی) و صندوق‌های غرامت بانزنسستگی تشکیل شوند. اما وضعیت اقتصادی چند سال اخیر کشور (کسری بودجه دولت و قیمت‌گذاری دستوری در حوزه نیروگاهی که از تسهیلات ارزی صندوق توسعه استفاده کرده‌اند و باید ارزی بازپرداخت کنند) و همچنین عملکرد تخصصی صندوق نشان از آن دارد که سرعت تغییر رویه‌هاخبر صندوق توسعه ملی از یک منبع ارزان برای دولت و بخش خصوصی، به یک صندوق هوشمند در حفاظت و تخصیص بهینه منابع باید سرعت گیرد. چنانکه براساس اظهارات رئیس صندوق توسعه ملی مجموع بدهی دولت به این صندوق بالغ بر ۱۰۰ میلیارد دلار بوده که در این خصوص راهکارهای بازگرداندن این منابع به‌انحای مختلف وهمچنین پرداخت به‌موقع سهم صندوق از منابع فروش نفت و گاز وسایر روش‌ها روال قانونی خود را داشته‌باشد.
مضافا بررسی عملکردصندوق توسعه ملی در تامین مالی طرح‌های بخش خصوصی، تعاونی و موسسات غیردولتی نشان می‌دهد میزان تامین مالی این صندوق از طریق عاملیت وسپرده گذاری ارزی که دارای بیشترین سهم از میان‌روش‌های تامین مالی بوده‌اند (در کنار عاملیت وسپرده گذاری ریالی به‌عنوان ۴ روش تامین مالی صندوق توسعه) از خط‌ا‌عتباری مجموعاً ۱۱۹ میلیارد و ۲۶۸ میلیون دلاری عاملیت ارزی که طی سال‌های ۱۳۹۱ -که سال آغاز تسهیلات‌دهی صندوق توسعه ملی بوده- تا کنون فراهم شده، ۳۴ میلیارد دلار به پروژه‌های متقاضی تخصیص داده شده‌است؛ همچنین در حوزه سپرده‌گذاری ارزی نیز باید گفت براساس قانون برنامه و بودجه سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ و جهت تامین مالی ۲۶ طرح، ۶ میلیارد دلار اختصاص داده شد اما علی‌رغم آنکه عمده طرح‌های فوق به بهره‌برداری رسیده تنها ۰ درصد تسهیلات اعطایی وصول شده (هرچند اکثر تسهیلات اعطایی که بیشتر در طرح‌های نفتی بوده عمدتاً شش ماهه یا کوتاه مدت است) اما ساله است) از این رو نکته مهم درخصوص تامین مالی صندوق توسعه خصوصا در تامین مالی ارزی، افزایش نظارت و اهرم‌های تایید صلاحیت بر دریافت‌کنندگان تسهیلات ارزی است؛ چرا که براساس اساسنامه صندوق ومصوبه‌هیات امنای آن، طرح‌هایی باید تسهیلات ارزی دریافت کنند که توانایی درآمدزایی ارزی داشته باشند تا پس از شوک‌های ارزی توانایی خود را در بازپرداخت تسهیلات ارزی دست‌نندهند؛ از طرف دیگر یکی از موارد مهم که طی روزهای اخیر شنیده می‌شود آن است که ادعاهایی مبنی بر اتمام با بانک بودن منابع صندوق توسعه شنیده می‌شود، حال آنکه این موضوع مطلب صحیحی نبوده و به عبارت دیگر به‌علت کم شدن منابع ارزی کشور که ععل مختلفی می‌تواند داشته باشد از یک‌سود حجم ورودی به صندوق کاهش یافته‌است. اما باید توجه داشت که سهم بزرگی از منابع خارج شده از صندوق توسعه صرف زیرساخت‌های توسعه و پروژه‌هایی که درآمد ارزی برای کشور دارند، می‌شود لذا موضوع آنچه جز بدین منابع صندوق توسعه با توجه به اینکه منابع اختصاص یافته شکل سرمایه‌گذاری دارند و پس از بازگشت و بازپرداخت آن، درآمد ارزی برای کشور ایجاد می‌کنند نشان از چرخش منابع صندوق توسعه ملی دارد که البته واضح‌است اقدامات ایجابی و نظارتی درخصوص تسهیلات ارزی اعطا شده باید با قوت ادامه یابد.

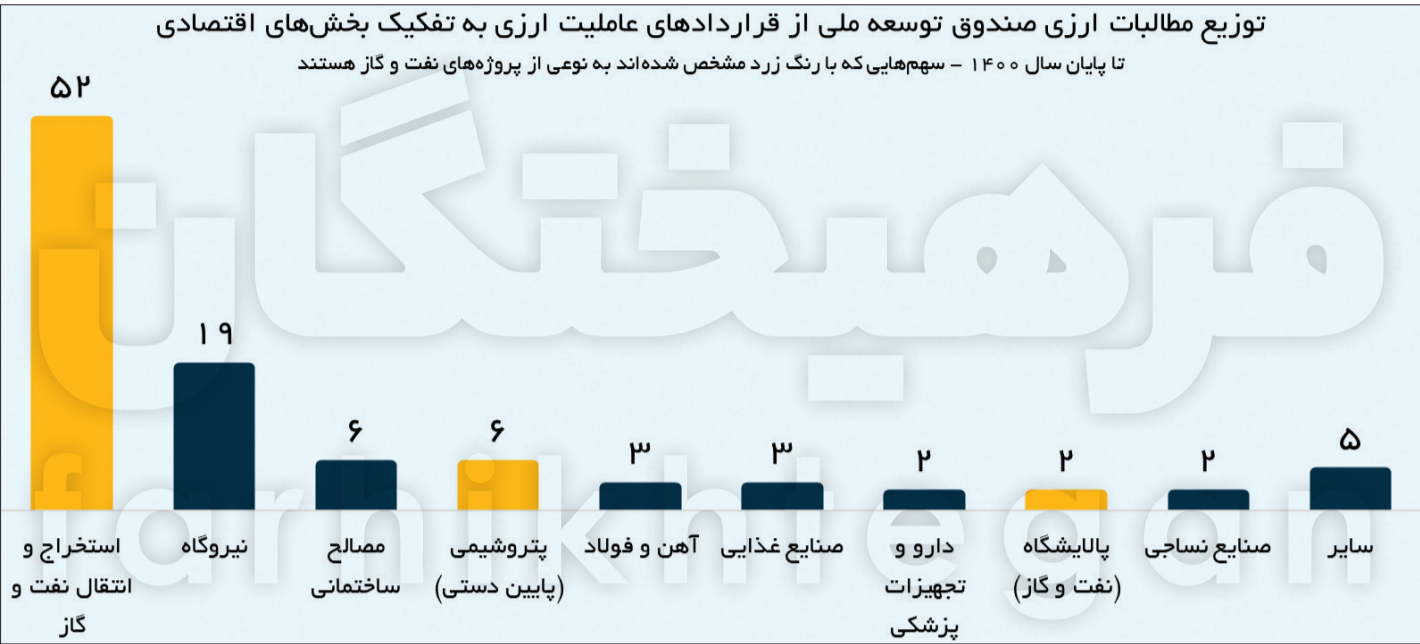
از حساب ذخیره ارزی تا صندوق توسعه

دی‌ماه ۱۳۹۰ بود که فعالیت رسمی صندوق توسعه آغاز شد؛ اما سابقه ایجاد تشکیلاتی همچون این صندوق که حافظ منابع بین‌نسلی بوده و ایده‌ای نو در رابطه با درآمدهای حاصل از نفت و گاز داشته باشد به سال‌های قبل از آن بر می‌گردد. به‌عبارت دیگر حساب ذخیره ارزی که به موجب قانون برنامه سوم توسعه (۱۳۷۹) ایجاد و فعالیت آن در قانون برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۳) تصویب شد، در طول دوره استفاده با مشکلات نظیر برداشتهای دولت از این حساب و عدم بازپرداخت تسهیلات اعطایی بخش خصوصی به‌صورت ارزی، زمینه‌توزل نقش و جایگاه آن را فراهم آورد تا نهایتاً در سال ۱۳۸۷ هیات امنای آن انحلال این صندوق و اعلام‌کنند تا اختیارات آن به کمیسیون اقتصادی دولت واگذار شود. پس از این زمان بود که ایده تشکیل صندوق توسعه ملی در برنامه پنجم توسعه با هدف تغییر نگاه به درآمدهای حاصل از نفت و گاز مطرح شد؛ به‌عبارت دیگر درحالی که هدف از ایجاد حساب ذخیره ارزی، ثبات در میزان استفاده از عواید ارزی حاصل از فروش نفت خام و تبدیل دارایی حاصل از آن به دیگر ذخایر، تامین بخشی از اعتبارات مورد نیاز طرح‌های تولیدی، صنعتی، معدنی، کشاورزی و… در بخش غیردولتی از طریق شبکه بانکی، استفاده از جوجه این حساب برای تامین مصارف بودجه در صورت کاهش عواید ارزی حاصل از نفت بود، اما صندوق توسعه ملی بنابر سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه، وظیفه تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تامین بودجه عمومی به منابع وسرمایه‌های‌زاینده اقتصادی، را داشت. البته واضح است که این جمله جزو سیاست‌های تشکیل صندوق بوده و وظیفه عمومی و روی زمین صندوق، در اعطای تسهیلات به بخش‌های خصوصی، تعاونی و بنگاه‌های اقتصادی متعلق به موسسات عمومی غیردولتی برای تولید و توسعه سرمایه‌گذاری‌های دارای توجیه فنی، مالی و اقتصادی، اعطای تسهیلات صادرات خدمات فنی و مهندسی به شرکت‌های خصوصی و تعاونی ایرانی که در مناقصه‌های خارجی برنده می‌شوند از طریق خود یا تسهیلات اتحادیه‌ای (سندیکایی)، اعطای تسهیلات خرید به طرف‌های خریدار کالا و خدمات ایرانی، در بازارهای هدف صادراتی کشور، سرمایه‌گذاری در بازارهای پولی و مالی

اقتصاد

از ۴۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری صندوق چه خبر؟

۸۰ درصد منابع صندوق توسعه ملی در نفت، گاز و برق



خرجی، اعطای تسهیلات به سرمایه‌گذاران خارجی با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی به‌منظور جلب و حمایت از سرمایه‌گذاری در ایران با رعایت اصل ۸۰ قانون اساسی خلاصه می‌شود. همچنین در سمت منابع نیز مطابق با اساسنامه صندوق، ردیف‌های درآمدی از قبیل حداقل ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت (نفت خام، میعانات گازی، گاز و فرآورده‌های نفتی) و حداقل ۲۰ درصد ارزش صادرات نفتاری آن، افزایش سهم و ارزشی از دو منبع ذکر شده در هر سال به میزان سه درصد، ۵۰ درصد مانده نقدی حساب ذخیره ارزی در پایان سال ۱۳۸۹ و سال‌های بعد از آن، منابع قابل تحصیل از بازارهای پولی بین‌المللی، سود خالص صندوق طی سال مالی و درآمد حاصل از سود موجودی حساب صندوق در بانک مرکزی پیش‌بینی شده‌است.

تامین مالی ۴۰ میلیارد دلاری صندوق توسعه طی ۱۰ سال

براساس قوانین صندوق و همچنین قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، اعطای کلیه تسهیلات صندوق توسعه ملی صرفاً از طریق عاملیت بانک‌های دولتی و غیردولتی باید صورت گیرد و بر اساس اطلاعات موجود باید گفت صندوق توسعه ملی از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۴۰۰ ۲۴ بانک قرارداد عاملیت منعقد کرده که مجموع قراردادهای عاملیت ارزی طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ به ۱۱۹ میلیارد و ۲۶۸ میلیون دلاری می‌رسد که بانک‌های صنعت و معدن ۱۸۱ میلیارد و ۹۷۳ میلیون دلار، ملت ۱۷۱ میلیارد و ۲۷۵ میلیون دلار و سپه ۱۳ میلیارد و ۶۷۶ میلیون دلار به‌عنوان سه بانکی که بیشترین حجم قرارداد عاملیت را با بانک مرکزی منعقد کرده‌اند، جای دارند.

البته لازم به ذکر است رقم ذکر شده به نوعی معادل خط‌اعتباری ارزی به بانک‌های تحت قرارداد بوده و معادل برداخت این حجم از مبلغ نیست؛ چنانکه از محل منابع قرارداد‌های عاملیت ارزی تا پایان سال ۱۴۰۰ تعداد ۳۱۸ طرح ارزی به مبلغ ۲۴ میلیارد و ۳۱۱ میلیون دلار تامین مالی شده که نشان از تخصص ۳۰ درصد ظرفیت قرارداد‌های عاملیت ارزی به متقاضیان واجد شرایط دارد. همچنین لازم به ذکر است از ۳۳ میلیارد دلاری قرارداد‌های عاملیت ارزی که به مرحله مسدودی منابع صندوق توسعه برای این طرح‌ها رسیدند، تعداد ۳۱۱ طرح با مبلغ مسدودی بالغ بر ۳۳ میلیارد و ۴۲۲ میلیون دلار فعال بوده، تعداد ۳ طرح به مبلغ ۱۳۹ میلیون دلار تسهیلات دریافتی خود را به‌طور کامل تسویه کرده و تامین مالی تعداد ۴ طرح نیز به مبلغ ۴۶۰ میلیون دلار ابطال گردیده‌است. از سوی دیگر نگاهی به ترکیب برداختی صندوق توسعه به طرح‌ها نشان می‌دهد: میان ۳۱۸ طرح، ۲۴۳ مورد منابع کمتر از ۵۰ میلیون دلار، ۳۳ طرح بیش از ۵۰۰ دریافت کرده‌اند و حدود ۴ طرح بیش از یک میلیارد دلار که نشان‌دهنده تنوع طرح‌های تامین مالی شده از حیث اندازه است.

اما در خصوص روش سپرده‌گذاری ارزی صندوق توسعه ملی به‌عنوان دیگر روش تامین مالی این صندوق باید گفت براساس قانون برنامه و بودجه سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ و جهت تامین مالی ۴۶ طرح، ۶ میلیارد دلار از محل سپرده‌گذاری ارزی این صندوق به طرح‌های مدنظر که عمدتاً در حوزه نفت بوده‌اند اعطا شد اما علی‌رغم آنکه عمده طرح‌های فوق به بهره‌برداری رسیدند، تنها ۰ درصد تسهیلات اعطایی وصول شده و سایرین یا اینکه تعدیم شدند، عدم بازپرداخت علی‌رغم به بهره‌برداری رسیدن آنان همچنان موضوع مهمی است.

۲۵ میلیارد دلار: تسهیلات ارزی صندوق توسعه در صورت مالی بانک‌ها

نگاهی به صورت‌های مالی ۶ ماهه سال ۱۴۰۱ بانک‌های خصوصی و دولتی کشور نشان از آن دارد که در سر فصل تسهیلات ارزی ۱۵ بانک به تفکیک منابع، تسهیلات ارزی اعطایی از منابع صندوق توسعه ملی موجود است که صندوق توسعه با ۵۰۴ هزار و ۱۸۴ میلیارد تومان سهم ۹۵ درصدی و صندوق ذخیره ارزی با حجم ریالی ۵۳۱ هزار و ۶۸۶ میلیارد تومان، سهم ۵ درصدی و صندوق ذخیره ارزی ۲۶ هزار و ۴۹۸ میلیارد تومان باقی‌مانده سهم ۵ درصدی را برعهده دارد. همچنین با محاسبه نرخ تسعیر ۲۰ هزار تومانی اعلام شده توسط بانک مرکزی جهت اعمال در صورت‌های مالی ۱۲ ماهه ۱۴۰۰ می‌توان گفت تسهیلات ارزی بانک‌ها با منابع ارزی صندوق توسعه و صندوق ذخیره ارزی در حدود ۲۶ میلیارد و ۵۵۹ میلیون دلار می‌رسد که سهم صندوق توسعه از این مبلغ، ۲۵ میلیارد و ۲۳۴ میلیون دلار است.

از سمت دیگر و در میان بانک‌های دارای بیشترین تسهیلات ارزی اعطایی براساس منابع صندوق توسعه ملی، بانک ملت با اعطای ۱۷۴ هزار و ۵۳۴ میلیارد تومان که معادل ۸ میلیارد و ۷۲۷ میلیون دلار است در رتبه اول قرار دارد و پس از این بانک، بانک صنعت و معدن با اعطای ریالی ۱۱۶ هزار و ۸۶۷ میلیارد تومان که معادل ۵ میلیارد و ۸۴۳ میلیون دلار است در رتبه دوم قرار دارد. در ادامه این فهرست بانک‌های پارسین با ۲۱ میلیارد و ۵۶۷ میلیون دلار (معادل ۵۱ هزار و ۳۲۶ میلیارد تومان)، پاسارگاد با ۲ میلیارد و ۵۲۴ میلیون دلار (معادل ۴۵ هزار و ۷۶ میلیارد تومان)، تجارت با ۱ میلیارد و ۸۲۲ میلیون دلار (معادل ۳۶ هزار و ۸۲۷ میلیارد تومان) و صادرات با ۱ میلیارد و ۲۷۸ میلیون دلار (معادل ۲۵ هزار و ۵۵۸ میلیارد تومان) در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

سهم ۹۸ درصدی بخش نفت و گاز از تسهیلات صندوق

براساس اساسنامه صندوق توسعه ملی فعالیت‌های قابل قبول و واجد اولویت در دریافت تسهیلات ارزی شامل طرح‌ها و فعالیت‌های نفت، گاز، پتروشیمی، پالایشگاه، حوزه حمل‌ونقل ریلی، طرح‌ها و فعالیت‌های نیروگاهی و آب‌شیرین کن‌ها، تولید انواع خودرو در راستای اجرای نوسازی ناوگان فرسوده حمل‌ونقل تجاری درون و بیرون شهری بوده که البته تمام فعالیت‌های اشاره‌شده و هر فعالیت دیگری غیر از موارد ذکر شده باید توانایی ارزش‌زایی ناشی از صادرات محصول خود داشته باشند. نگاهی به سهم بخش‌های مختلف دریافت‌کننده تسهیلات از صندوق توسعه ملی نشان می‌دهد در حوزه تسهیلات اعطایی به‌شویه عاملیت ارزی که سهم عمده تسهیلات را تشکیل می‌دهند نشان‌دهنده آن است تا پایان سال ۱۴۰۰ از مجموع ۳۳ میلیارد و ۴۲۲ میلیون دلار

عملکرد ارزی صندوق توسعه ملی از سال ۱۳۹۰ تا پایان سال ۱۴۰۰			
نوع قرارداد	جمع مبلغ قراردادها	طرح‌های تامین مالی شده	تکونن
عاملیت	۱۱۹٫۳	۳۳۳٫۶	۳۱۴
سپرده‌گذاری	۷٫۲	۵٫۵	۴۶
جمع کل	۱۲۶٫۵	۳۳۹٫۱	۳۶۰

اطمینان از درآمد ارزی برای متقاضیان تسهیلات ارزی

مطابق با مصوبه هیات امنای صندوق توسعه ملی و درج در اساسنامه این صندوق، اولویت در اعطای تسهیلات ارزی شامل مواردی نظیر طرح‌ها و فعالیت‌های نفت، گاز، پتروشیمی، پالایشگاه، حوزه حمل‌ونقل ریلی، طرح‌ها و فعالیت‌های نیروگاهی و آب‌شیرین کن‌ها، تولید انواع خودرو در راستای اجرای نوسازی ناوگان فرسوده حمل‌ونقل تجاری صورت مالی بانک‌ها منتهی به ۳۱ شهریور ۱۴۰۱ – بر مبنای نرخ تسعیر سال ۱۴۰۰

مجموع تسهیلات ارزی اعطایی از منابع صندوق توسعه و صندوق ذخیره ارزی (میلیارد دلار)	مجموع تسهیلات ارزی اعطایی از منابع صندوق توسعه و صندوق ذخیره ارزی (میلیارد تومان)	تسهیلات اعطایی از منابع صندوق ذخیره ارزی (میلیون دلار)	تسهیلات اعطایی از منابع صندوق ذخیره ارزی (میلیون دلار)	مجموع تسهیلات ارزی اعطایی از منابع صندوق توسعه و صندوق ذخیره ارزی (میلیون دلار)	مجموع تسهیلات ارزی اعطایی از منابع صندوق توسعه و صندوق ذخیره ارزی (میلیون دلار)
۸٫۹۲۰	۱۷۸٫۳۳۳	۱۹۳	۳٫۸۵۹	۱۷۴٫۴۷۵	۱۷۴٫۴۷۵
۵٫۹۸۶	۱۱۹٫۷۲۰	۱۴۳	۲٫۸۵۳	۱۸٫۹۷۳	۱۸٫۹۷۳
۲٫۵۷۰	۵۱٫۴۰۹	۳	۶۳	۶٫۷۳۵	۶٫۷۳۵
۲٫۲۵۴	۴۵٫۰۷۶	–	۲٫۲۵۴	۱۱٫۴۰۲	۱۱٫۴۰۲
۱٫۸۶۷	۳۷٫۳۳۲	۲۴	۴۸۵	۸٫۴۱۳	۸٫۴۱۳
۱٫۳۱۰	۲۶٫۴۰۱	۳۲	۶۴۳	۴٫۸۰۷	۴٫۸۰۷
۱٫۰۷۷	۲۱٫۵۴۸	۷۶۱	۱۵٫۲۱۶	۹٫۵۰۲	۹٫۵۰۲
۷۷۸	۱۵٫۵۶۵	–	–	۲٫۱۴۱	۲٫۱۴۱
۶۸۶	۱۳٫۷۲۳	–	۰	۵٫۲۲۸	۵٫۲۲۸
۵۲۰	۱۰٫۴۰۶	–	–	۱٫۷۰۴	۱٫۷۰۴
۴۲۴	۸٫۴۷۴	–	۳٫۳۷۹	۴٫۶۶۰	۴٫۶۶۰
۱۱۲	۲٫۲۴۵	–	–	۱٫۷۹۲	۱٫۷۹۲
۵۴	۱٫۰۸۵	–	–	۳٫۲۵۸	۳٫۲۵۸
۰	۷	–	–	۱٫۷۳۱	۱٫۷۳۱
–	–	–	–	۲۱٫۴۴۷	۲۱٫۴۴۷
۲۶٫۵۵۹	۵۳۱٫۱۸۴	۱٫۳۲۵	۲۶٫۴۹۸	۱۱۹٫۲۶۸	۱۱۹٫۲۶۸



درون و بیرون شهری بوده که البته تمام فعالیت‌های اشاره‌شده و هر فعالیت دیگری غیر از موارد ذکر شده باید توانایی ارزش‌زایی ناشی از صادرات محصول خود داشته باشند تا بتوانند نسبت به بازپرداخت اصل و سود تسهیلات دریافتی به‌صورت ارزی اقدام کنند. در واقع این موضوع نکته‌ای است که به‌نظر می‌رسد علی‌رغم ذکر موارد گفته‌شده در مصوبات سال‌های گذشته هیات امنای صندوق (نظیر مصوبات خردادماه ۱۳۹۷ و فروردین ۱۳۹۴) در مرحله اجرا و پرداخت تسهیلات ارزی بدان توجه نشده‌است.

اما در خصوص اهمیت عدم اعطای تسهیلات ارزی به واحدهای بدون درآمد ارزی باید گفت اعطای تسهیلات ارزی به طرح‌های دارای درآمد ارزی سبب می‌شود تا توانایی بازپرداخت منابع ارزی دریافت‌شده را داشته باشند؛ در این خصوص متقاضی تسهیلات ارزی از صندوق توسعه ملی در کنار محاسبه بازدهی مورد انتظار طرح خود باید اثبات کند که طرح وی در صورت رسیدن به مرحله تولید قابلیت ایجاد درآمد ارزی دارد چرا که در صورت اعطای تسهیلات به طرح‌های فاقد درآمد ارزی با هر شوک در بازار ارز فاصله‌توان بنگاه در بازپرداخت تسهیلات کارخانجات احداث‌شده هم‌پوشش داده‌نشده و تنها روند قضایی و حقوقی طولانی‌برای صندوقی که باید از منابع نسل آینده درآمد کند، باقی می‌گذارد. اتفاقاً هفتمین مساله یکی از نکاتی است که سبب شدغلامحسین شافعی رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران طی نامه‌ای در رده‌فهم دبیرمشت‌گانی گذشته صندوق توسعه ملی، راهکارهای پیشنهادهی برای رفع مشکل بازپرداخت‌های معوق تسهیلات گیرندگان ارزی را مطرح کند؛ نامه‌ای که محور اصلی آن بازپرداخت اقساط ارزی با نرخ ۴۲۰۰ تومانی بود و اتفاقاً مخالفت و واکنش صندوق توسعه ملی و همچنین مهدی غضنفری رئیس آن را در پی داشت. «متعمیم که اتفاق بازرگانی نامه می‌دهد یک عده‌ای که در صندوق وام به نرخ ارز ۴ هزار تومان گرفته‌اند، حلالی می‌گویند یا همان نرخ ۴ هزار تومان با ما حساب و تسویه کنید. این حرف با هیچ ادبیات اقتصادی همخوانی ندارد. صندوق ۶۰ درصد پول کارخانه‌اراده، اصلاً پول صندوق را ندهید، ولی ۶۰ درصد کارخانه را به صندوق بدهید. چرا مثل یک بچه با صندوق صحبت می‌کنید؟ این ادبیات را مطرح نکنید.»

تملک ۳۳ درصد سهام بانک سینا از بنیاد مستضعفان

باید گفت یکی از روش‌های معمول در بازگرداندن منابع مالی اعطاشده در صورت ناتوانی دریافت‌کنندگان می‌تواند صورت گیرد مساله تملک دارایی‌های بوده و البته واضح‌است که به‌عنوان راه‌حل آخر و پس از تعدیم‌دهای چند جانبه صورت می‌گیرد. یکی از اقدامات صندوق توسعه ملی این است که در ۱۹ فروردین سال جاری نهایی شد تملک ۳۳ درصدی سهام بانک سینا که معادل ۸ میلیارد و ۳۷۰ میلیون سهم این بانک به ارزش بیش از ۴۵۰۰ میلیارد تومان را به تملک خود درآورد است. در این خصوص سید علیرضا میرمحمدصادقی معاون بانکی و اعتباری صندوق توسعه ملی می‌گوید: «تملک ۳۳ درصد از بانک سینا تقریباً با ۸۰ درصد تهارت صورت گرفت یعنی این بانک با تهارت ۴ طرح به اصطلاح تهارت و تسویه شد. لازم به ذکر است از این ۴ طرح ۳ طرح شامل کارخانه زرمز آریجان، شیشه‌مینا و طرح شیشه و اوگاز شیشه و گاز طرح‌هایی بودند که هم اقساط اصل، و سود و وجه التزام پرداخت‌شده و طرح فولاد آریند با مطالعات سررسید شده بوده‌اند که

با این اقدام، مجموعاً حدود ۱۰۰ میلیون دلار تسویه صورت گرفت که از این ۱۰۰ میلیون دلار با نرخ حواله تهارت شده حدود ۳۳٫۷ میلیارد یا یعنی ۳۷۰۰ میلیارد تومان. یعنی با نرخ تهارت ۳۷۰۰ میلیارد تومان که نسبتاً سنا را ۴۵۰۰ میلیارد تومان خریدیم و توانستیم ۳ طرحی که اصلاً به هیچ وجه امنیتی نداشتیم به وصول مطالایش تقریباً تسویه کنیم.» البته این موضوع سوای از بازگرداندن منابع به صندوق توسعه ملی، مزایای دیگری نیز داشت چنانکه به گفته مهدی غضنفری رئیس این صندوق: «صندوق توسعه ملی برای اینکه بتواند در امر توسعه مؤثر باشد باید بتواند برای خود کار توسعه‌ای انجام دهد یعنی ابزارهای مالی و بانکی را تکمیل کند و معاملات بایزن ده‌نداشتنباید. بر این اساس وبا تملک ۳۳ درصدی بانک سینا بخشی از مجوزهایی که برای امور پولی و مالی اخذ‌شده بود فعال خواهد شد. از جمله آن می‌توان به صدور ضمانت‌نامه ریالی، ارزی، عملیاتی کردن اعتبار خریدار و فروشنده، ارائه وام‌های ریالی و… اشاره کرد.»

پوست در بازی بانک‌ها در اعطای تسهیلات صندوق توسعه ملی

بانک‌های عامل به سبب آنکه عاملیت اعطای تسهیلات به متقاضیان و بررسی روند صلاحیت آنان را برعهده دارند نقش مهمی را در این فرآیند ایفا می‌کنند. از این رو مسیر اعطای تسهیلات از بانک‌های می‌تواند از موارد مهمی باشد که به احراز وجود و تداوم جریان ارزی یا توانمندی بازپرداخت تسهیلات ارزی توسط تسهیلات‌گیرنده و تضمین این موضوع برای تسهیلات‌دهنده که صندوق توسعه ملی است بینجامد. البته در این خصوص باید گفت ذخیل کردن منابع داخلی بانک‌ها در اعطای تسهیلات ارزی نیز در پیگیری آنان جهت وصول طرح‌ها اهمیت دارد چنانکه موضوع ارزی‌بایی وضعیت استانداردهای بانکی نظیر ریسک‌های مختلف با کفایت سرمایه بانک عامل به‌منظور برآورد میزان توانمندی وی در خصوص پوشش ریسک و تضمین بازگشت تسهیلات مساله مهمی است که نمی‌توان آن را از نظر دور داشت.

خوش‌حسابی دریافت‌کنندگان منابع ریالی صندوق

نگاهی به عملکرد صندوق توسعه ملی در حوزه ریالی که دو قالب سپرده‌گذاری و عاملیت صورت می‌گیرد نشان‌دهنده آن است از ابتدای تاسیس این صندوق تا پایان سال ۱۴۰۱ حجم عملکرد در حوزه سپرده‌گذاری ریالی بالغ بر ۹۰ هزار میلیارد تومان بوده و قرارداد عاملیت ریالی نیز با سهم ۲۱ هزار میلیارد تومانی در کنار آن قرار دارد. همچنین این صندوق جهت اشتغال روستایی نیز سپرده‌گذاری ۱۰ هزار میلیارد تومانی داشته که با احتساب این سه قلم، می‌توان عملکرد ریالی ۱۲۱٫۵ هزار میلیارد تومانی را برای این صندوق در نظر داشت و معجموعاً در ۲۷۵ هزار طرح تامین مالی شده و نکته جالب توجه آن است که براساس اظهارات معاون بانکی و اعتباری صندوق توسعه ملی، اصل و سود سپرده‌گذاری این منابع به‌صورت معمول خود وصول شده یا در حال وصول است.